

**TOIMINNALLINEN TASA-ARVO- JA
YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA**

2021 - 2024

NURMEKSEN LUKIO

SISÄLLYS

1 Johdanto	2
2 Lainsäädäntö ja muu ohjeistus	3
1.1 Tasa-arvolaki	3
2.2 Yhdenvertaisuuslaki	4
2.3 Nurmeksen lukion arvot tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tukena	6
3 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoitus	7
3.1 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opiskelijavalinnoissa	8
3.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opetusjärjestelyissä	8
3.3 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opintosuorituksia arvioitaessa	10
3.4 Opiskelijakuntatoiminta	10
3.5 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen oppilaitoksen toimintakulttuurissa	11
3.5.1 Syrjintä	12
3.5.2 Sukupuoleen perustuva häirintä	14
3.5.3 Häirintään ja syrjintään puuttuminen	16
4 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi	17
5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen	19
Lähteet	19
Liite: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselylomake	20

1. Johdanto

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen uudistus (232/2005) velvoittavat oppilaitokset laatimaan tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Yhdenvertaisuuslaki (2014/1325) edellyttää koulutuksen järjestäjän huolehtimaan, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Nurmeksen lukion toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma käsittää myös yhdenvertaisuussuunnitelman. Tämän päivitetyn suunnitelman laati lukion opiskelijahuoltoryhmä, johon kuului opinto-ohjaaja, kuraattori, erityisopettaja, rehtori, vararehtori ja opiskelijakunnan edustaja. Suunnitelmaa käsiteltiin myös opettaja- ja opiskelijakunnan kokouksissa. Suunnitelma liitetään osaksi opetussuunnitelmaa.

Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä ongelmista. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. On selvitettävä, miten opiskelijat kokevat tasa-arvon toteutuneen omassa koulussaan. Tämä lain edellyttämä kartoitus suoritettiin tammikuussa 2021. Tulosten perusteella Nurmeksen lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta voidaan pitää yleisesti ottaen hyvänä. Kuitenkin on yleisemmin todettu, että enemmistöön kuuluva ihminen ei välttämättä ole tietoinen tai huomaa vähemmistöön kohdistuvaa syrjivää kohtelua tai ilmapiiriä. Joten vähäiseenkin määrään raportoitua epäasiallista käytöstä tai toimintatapoja tulee suhtautua vakavasti ja lukion on ponnistettava tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden ylläpitämiseksi sitkeästi ja johdonmukaisesti.

Suunnitelmaa tarkastetaan seuraavan kerran lukukaudella 2023-2024, tai aiemmin toimintaympäristön muuttuessa tai muuten tarpeen ilmetessä.

2. Lainsäädäntö ja muu ohjeistus

Oppilaitoksen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä seikoista määrätään tasa-arvolaisissa ja yhdenvertaisuuslaissa. Lisäksi lukion opetussuunnitelmassa on määritelty toimintaa ohjaavia arvoja ja muita periaatteita.

2.1. Tasa-arvolaki

5 § [\(30.12.2014/1329\)](#)

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

5 a § [\(30.12.2014/1329\)](#)

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta;
- 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi;
- 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Eryistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla.

8 b § [\(15.4.2005/232\)](#)

Syrjintä oppilaitoksissa

Oppilaitoksen sekä muiden koulutusta ja opetusta järjestävien yhteisöjen menettelyä on pidettävä tässä laissa kiellettyinä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan taikka muutoin kohdellaan 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Tätä pykälää ei sovelleta perusopetuslaissa tarkoitettuihin opetuksen järjestäjiin ja kouluihin.

2.2 Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

6§ Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden

toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

8 § Syrjinnän kieltö

Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosi seikkaan tai oletukseen.

Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

9 § Positiivinen erityiskohtelu

Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.

10 § Välitön syrjintä

Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

2.3 Nurmeksen lukion arvot tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tukena

Nurmeksen lukion opetussuunnitelmassa 2021 määritellään tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta seuraavasti.

”Lukiossamme panostetaan opiskelijoiden hyvinvointiin, tasa-arvoon ja merkityksellisyyden kokemuksiin pyrkimällä kannustamaan opiskelijoita ottamaan oma roolinsa yhteisössä, vaikuttamaan lukio-opiskeluun ja lukioyhteisön asioihin niin eri oppiaineissa kuin opiskelijakunta- ja tutortoiminnankin kautta. Opiskelijoita ohjataan ja kannustetaan kantamaan vastuuta sekä itsestään että yhteisön muista jäsenistä. Arvopohjan yksi tärkeimmistä peruspilareista ovat yhteisöllisyys ja turvallinen yhteisö, jossa opiskelija uskaltaa olla oma itsensä, osallistua ja toimia, jonka jäsen hän kokee vahvasti olevansa ja josta hän pystyy olemaan myös ylpeä. Osallistuminen omassa turvallisessa yhteisössä ja yhteisön tuella edistää opiskelijan rohkeutta toimia aktiivisesti osana muuta yhteiskunnallista toimintaa jo opintojensa aikana mutta myös valmistuttuaan. Lukio-opiskelumme pyrkii edistämään demokratiaa ja yhdenvertaisuutta.

Nurmeksen lukiossa opiskelijoiden osallisuutta ja kuulemista pyritään lisäämään vahvistamalla opiskelijakunnan hallituksen roolia ja tutortoimintaa sekä ottamalla opiskelijoita mukaan lukion toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon, muun muassa opiskeluhuollon, teemapäivien ja opiskeluympäristön suunnitteluun. Kaikki opiskelijat pääsevät kertomaan kantansa terveyst- ja tyytyväisyyskyselyissä, joiden tuloksia käsittelevät niin opettajakunta keskenään kuin opiskelijatkin yhdessä ryhmänohjaajiensa kanssa. Toimintakulttuuria pyritään kehittämään kyselyjen ja keskustelujen pohjalta. Opiskelijaa kuullaan myös henkilökohtaisesti ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan, terveydenhoitajan, kuraattorin ja erityisopettajan tapaamisissa. Useimmat näistä tapaamisista ovat vuosittaisia, ja tarvittaessa opiskelijalla on mahdollisuus laajempaankin keskusteluapuun ja -tukeen sekä opinnoissaan että muissakin elämän haasteissa. Opiskelija voi vaikuttaa lukion toimintakulttuuriin myös näiden keskustelujen kautta. Opiskeluhuoltotyössä tähdätään kaikkien lukion opiskelijoiden hyvinvointiin. Opiskelijoiden merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemuksia lisäävät lukiossamme myös kansainvälinen toiminta,

kulttuuriprojektit, paikallinen yhteistyö sekä muut laaja-alaisiin opintoihin kuuluvat aihepiirit, joita käsitellään eri oppiaineissa ja jotka ovat tiiviinä osana lukion toimintakulttuuria.

Huoltajia lukiossamme osallistetaan vanhempainiltoin ja säännöllisin kyselyin. Ryhmänohjaaja on yhteydessä huoltajiin kertomalla ja kyselemällä ryhmänsä kuulumisia. Huoltajilla on mahdollisuus tavata ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja tai joku muu lukion taho yhdessä opiskelijan kanssa.

Lukio on opiskelijalle kasvun aikaa, ja yhteisössämme pyrimme kaikin tavoin tukemaan hänen kehitystään kohti aikuisuutta.” (Nurmeksen lukion opetussuunnitelma 2021, 3-4).

3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoitus

Lukuvuonna 2020 – 2021 Nurmeksen lukiossa työskenteli 15 opettajaa, joista naisia 12 ja miehiä 3. Opiskelijakuntaan kuului 106 henkilöä, joista miehiä 42 ja naisia 64

	Mies	Nainen	Muu
Henkilökunta	3 (20 %)	12 (80 %)	0
Opiskelijakunta	42 (39,6 %)	64 (60,4 %)	0

Taulukko 1. Nurmeksen lukion sukupuolijakauma.

Opiskelijakunnan näkemyksiä ja kokemuksia Nurmeksen lukion yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta kartoitettiin kyselyllä (liite 1). Kartoitus laadittiin Opetushallituksen *Tasa-arvotyö on taitolaji* –oppaan ja Sisäasianministeriön *Oppia kaikille! yhdenvertaisuussuunnittelun opas oppilaitoksille* –teoksen mallikyselyjen pohjalta. Kysely suoritettiin sähköisesti 19. tammikuuta 2021. Kyselyyn vastasi 104 opiskelijaa 106:stä eli 98,1% opiskelijoista.

Vastaajista sukupuolensa ilmoitti mieheksi 36, naiseksi 65 ja muunsukupuoliseksi 1. Kaksi ei kertonut sukupuoltaan. Kyselyyn osallistuneiden enemmistön (89,4 %) mielestä Nurmeksen lukio on tasa-arvoinen. Suurin osa (89,4 %) ei ollut kokenut sukupuolensa olevan haitta

lukiossa eikä uskoisi käyttäytyvänsä toisin, jos olisi toista sukupuolta (75 %). Tilanteessa ei juurikaan ole ollut muutosta verrattuna vuoden 2017 kartoitukseen, tosin nyt vain pienempi enemmistö ei kokenut sukupuolensa olevan haitta (vuonna 2017 93,3%)

3.1 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opiskelijavalinnoissa

Opiskelijavalinnoissa noudatetaan lukiolakia sekä Opetusministeriön asetusta opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa. Valintaperusteena käytetään peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden arvosanojen keskiarvoa.

3.2 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opetusjärjestelyissä

Tasa-arvolain mukaan oppilaitosten on huolehdittava siitä, että naisilla ja miehillä on yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen.

Oppiainevalintoja tarkasteltaessa sukupuolinen jaottuminen tulee esille usein matematiikan ja valinnaisten kielten kohdalla. Nurmeksen lukiossa lukuvuonna 2020 – 2021 pitkän matematiikan opiskelijoista naisia oli 46 % ja miehiä 54 %. Lyhyen matematiikan valinneista taas naisia oli 66,7 % ja miehiä 33,3 %. Valinnaisen kielen (ranskan, venäjän tai saksan) opiskelijat olivat kaikki naisia.

Yksi Nurmeksen lukion ohjauksen tavoitteista on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Kartoituksen mukaan tämä tavoite toteutuu melko hyvin. Opiskelijat kokivat, että sekä tyttöjä (96,2 %) että poikia (95,2 %) rohkaistaan tekemään itseään kiinnostavia oppiainevalintoja. Tosin ammatinvalintaan liittyen tilanne ei ole yhtä tasa-arvoinen, sillä vastaajista 72,1 % ilmoitti, että poikia kannustetaan tutustumaan myös perinteisesti naisvaltaisiin ammatteihin. Tyttöjen suhteen tilanne on parempi, sillä 81,7 % vastaajista koki, että tyttöjä on rohkaistu perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin. Tässä on tapahtunut selvä muutos, sillä vuonna 2017 vastaava osuus oli 62,7 %.

Opetusjärjestelyjen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta selvitettiin kyselyssä sukupuoli- ja seksuaali-identiteettien ja erilaisten oppijoiden huomioimisen näkökulmista sekä esteettömyyden, saavutettavuuden ja viestinnän suhteen.

Vastaajien enemmistö oli osittain tai täysin sitä mieltä, että erilaiset oppimistavat otetaan huomioon ja että opiskelua vaikeuttavat tekijät kuten lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvät vaikeudet otetaan huomioon opetus- ja koejärjestelyissä. Enemmistö vastaajista (83,7 %) koki myös opetusaineiston soveltuvan kaikenlaisille oppijoille.

Vastaajien näkemykset koulun sitoutuneisuudesta saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämiseen hajaantuivat: 41,3 % vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän kanssa, 46,1 % oli osittain tai täysin samaa mieltä ja 12,6 % osittain eri mieltä. Koulutiloihin oli tyytyväinen noin puolet vastaajista: 59,6 % vastaajista piti tiloja fyysisesti esteettöminä ja saavutettavina, 9,6 % oli osittain tai täysin eri mieltä väittämän suhteen ja 30,8 % ei osannut ottaa kantaa. Asianmukaisina koulun tiloja piti 75 % (osittain tai täysin samaa mieltä) ja vain 6 % oli osittain tai kokonaan eri mieltä. 19,2 % ei ottanut kantaa. Tässä suhteessa oli tapahtunut myönteistä kehitystä, sillä vuonna 2017 tyytyväisiä oli vain 54 % opiskelijoista. Nurmeksen lukio vuokraa käyttämänsä tilat Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymältä, joka vastaa niiden asianmukaisesta kunnosta ja esteettömyydestä. Käytössä olevissa tiloissaan lukio on pyrkinyt lisäämään viihtyisyyttä uusilla kalusteilla, taukoliikuntaan kannustavilla välineillä ja peleillä. Opiskeluergonomian parantamiseksi on hankittu mm. seisomapöytiä, kuntopalloja sekä tasapainoa haastavia istuimia. Varsinaisen opiskelun työkaluihin on myös panostettu lisäämällä kannettavien tietokoneiden määrää, ja käytössä olevien opiskeluohjelmien ja työskentelyalustojen laatuun on kiinnitetty huomiota.

Oppikirjoja ja muuta opetusaineistoa tarkasteltaessa vastaajien enemmistön (63,5 %) mukaan niistä löytyy perinteisiä sukupuolirooleja noudettavia tekstejä ja kuvia. Kuitenkin myös perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä ja kuvia löytyy 44,2 % mielestä ja iso enemmistö (76,9 %) oli myös huomannut esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä. Oppimateriaalivalinnat tehdään ensisijaisesti pedagogisin perustein kriteereinä sisällön ajantasaisuus, selkeys ja luotettavuus sekä soveltuvuus erilaisille oppijoille. Mitä enemmän kustantajat ja oppiainekirjailijat tiedostavat tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä näkökulmia, niitä mitä todennäköisemmin aletaan myös ottaa

huomioon oppimateriaalia laadittaessa. Tämän suhteen ei ollut tapahtunut muutoksia kuluneen kolmen vuoden aikana.

Viestinnän avoimuuden, toimivuuden ja tavoittavuuden suhteen opiskelijat olivat pääosin tyytyväisiä: osittain tai täysin samaa mieltä oli 75 % viestinnän onnistumisesta, osittain tai täysin eri mieltä oli vain 6,7 % ja 18,3 % ei osannut sanoa mielipidettään. Verrattuna edelliseen kartoitukseen viestinnän kehittämisessä on onnistuttu, tällöin tulokset olivat päinvastaisia. Viimeisen kolmen vuoden aikana lukiossa on otettu käyttöön Wilma-viestien, kirjallisten tiedotteiden ja keskusradiokuulutusten lisäksi ryhmien sisäiset WhatsApp-ryhmät sekä koulun omat sosiaalisen median kanavat.

3.3 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opintosuorituksia arvioitaessa

Arvioinnissa noudatetaan niitä ohjeita ja periaatteita, joita lukiolaissa ja –asetuksessa säädetään sekä lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteet on huomioitu näitä ohjeita laadittaessa. Oppiaineen arvioinnin perusteet esitellään opiskelijoille myös jokaisen kurssin alussa. Arviointiin tyytymätön opiskelija saa hakea siihen oikaisua asianmukaisesti. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskartoituksessa vahvan enemmistön (89,4 %) mielestä arviointi on tasapuolista.

3.4 Opiskelijakuntatoiminta

Opiskelijakuntaan kuuluu jokainen lukion opiskelija. Ohjausryhmittäin opiskelijat valitsevat keskuudestaan kaksi luottamusoppilasta ja heistä muodostuu opiskelijakunnan hallitus. Lukuvuonna 2020-2021 opiskelijakunnan hallituksessa tyttöjä oli 4 ja poikia 2.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskartoituksessa 87,5 % piti opiskelijakunnan toimintaa kaikille avoimena ja tasapuolisena, ja 86,5 % vastaajista koki olevansa tervetullut opiskelijoiden järjestämiin tilaisuuksiin. 10,6 % oli kokenut epäasiallista kohtelua näissä tilanteissa.

Opiskelijakunnan toiminnan tilanne on osittain parantunut verrattuna edelliseen kartoitukseen, sillä silloin 70,7 % vastanneista piti toimintaa avoimena ja tasapuolisena.

Tämän vuoksi opiskelijoiden aikaisemmin ilta-aikaan järjestettyjä tilaisuuksia kuten puurojuhla ja potkukonva on siirretty koulupäivän yhteyteen, jotta niihin pystyvät osallistumaan myös kauempana keskustasta asuvat opiskelijat. Toisaalta aikaisemmin 93,3 % koki olleensa tervetullut tilaisuuksiin ja 8 % oli joutunut niissä epäasiallisen kohtelun kohteeksi opiskelijakunnan tilaisuuksissa. Tämän muuttamiseksi lukuvuonna 2020-2021 ryhdyttiin toimenpiteisiin. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden tervetulojuhla orjamarkkinat muutettiin lukio-olympialaisiksi ja tapahtuman sisällön inklusiivisuuteen ja loukkaamattomuuteen kiinnitettiin huomiota. Tässä kartoituksessa tämä muutos ei vielä näy, sillä 2/3 opiskelijoista oli osallistunut aikaisempaan versioon.

3.5 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen oppilaitoksen toimintakulttuurissa

Nurmeksen lukion toimintakulttuurin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tarkasteltiin viihtyvyyden, turvallisuuden, osallisuuden, syrjinnän ja häirinnän näkökulmista. Kartoituksessa vastaajista 70,2 % tulee mielellään kouluun (vuonna 2017 84 %). Valtaosa opiskelijoista (97,1 %) kokee olonsa turvalliseksi koulussa (vuonna 2017 73 %). Enemmistö opiskelijoista (76,9 % nyt, 77,3 % vuonna 2017) pitää Nurmeksen lukion yleistä ilmapiiriä innostavana ja kokee, että he voivat kääntyä opettajan puoleen, jos heillä on huolia koulussa (87,5 % nyt, 81,3 % vuonna 2017). Enemmistö (87,5 % nyt, 86,7 % vuonna 2017) on sitä mieltä, että Nurmeksen lukiossa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla (88,5 % nyt, 88 % vuonna 2017).

Henkilökunnan ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta tarkasteltaessa vastaajista 85,6 % (vuonna 2017 72 %) piti opiskelijoita ja henkilökuntaa ovat samanarvoisina. 85,6 % vastaajista (78,7 %) koki, että heidän mielipiteitään kuunnellaan ja 91,3 % (82,7 %) näki, että oppilaitoksen kehittämiseen osallistutaan yhdessä. Tosin yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta ei opiskelijoiden mukaan ole juuri keskustelu 56,7 % (62,7 %), vaikka enemmistö vastaajista (70,2 % nyt, 78,7 % vuonna 2017) oli kokenut saaneensa tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta lukiossa. Vahva enemmistö (91,3 % nyt, 92 % vuonna 2017) oli sitä mieltä, että kiusaamiseen ja epäasialliseen kohteluun puututaan.

Opiskelijoiden tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun opettajien taholta liittyvien kysymysten vastaukset toivat esille huolestuttavia seikkoja vuonna 2017. Nyt tilanne oli parempi. Vastaajista 19,2 % koki, että hänen sukupuolensa oli vaikuttanut siihen, miten opettaja oli kohdellut häntä, kun vuonna 2017 osuus oli 40 %. Vain 10,6 % (vuonna 2017 26,6 %) vastaajista oli sitä mieltä, että kaikkia ei kannusteta yhtä paljon sukupuolesta riippumatta. 22,1 % mielestä (vuonna 2017 25,3 %) mielestä opettajat olivat asettaneet erilaisia vaatimuksia opiskelijalle tämän sukupuolen perusteella. Sukupuolen koettiin vaikuttaneen opintosuoritusten arviointiin 10,6 % vastaajista mielestä (13,3 % vuonna 2017). Vastaajista vahva enemmistö oli kuitenkin sitä mieltä, että opettajat sallivat sekä tyttöjen (97,1 % nyt, vuonna 2017 98,7 %) että poikien (92,3 %, vuonna 96 %) ilmaista mielipiteitään tunneilla.

Kartoituksen perusteella voitaneen todeta, että Nurmeksen lukio on viihtyisä ja turvallinen oppimisympäristö, jonka toimintakulttuuriin ollaan pääosin tyytyväisiä. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä seikoista on tosin keskusteltava enemmän ja tuotava näkökulmia esille. Ei ole myöskään syytä vähätellä niitä 15 vastaajaa, jotka eivät koe olevansa samanarvoisia henkilökunnan kanssa tai 15 vastaajaa, joiden koe tulevansa kuulluksi koulussa. Jatkossakin on ponnisteltava hyvän yhteisöllisen toimintakulttuurin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

3.5.1 Syrjintä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta kartoittavassa kyselyssä vastaajista enemmistö 87,5 % eli 91 henkilöä (vuonna 2017 96 %,) ei koe edustavansa ryhmää, joka on erityisen altis syrjinnälle. 12,5 % eli 13 henkilöä (vuonna 2017 kolme) koki olevansa altis syrjinnälle etnisen tai kulttuurisen taustan, uskonnon tai vakaumuksen tai seksuaali- tai sukupuoli-identiteetin perusteella. Kartoituksen mukaan opiskelijat ovat kokeneet, että on ollut yksittäisiä tapauksia, joissa opettaja on syyllistynyt syrjivään käytökseen. Seuraava taulukko esittelee, miten vastaajat olivat kokeneet seuraavien opiskelijan ominaisuuksien vaikuttaneen siihen, miten opettaja häntä kohtelee kuluneen vuoden aikana.

Syrjintäperuste	kyllä	kyllä	ei	ei
	2021	2017	2021	2017
1. mielipiteet	27,9% (29)	34,7% (26)	72,1% (75)	65,3% (49)
2. ikä	17,3 % (18)	13,3% (10)	82,7 % (86)	86,7% (65)
3. muu henkilöön liittyvä syy	11,5 % (12)	13,3% (10)	91,3% (95)	86,7 % (65)
4. perhesuhteet	1 % (1)	12 % (9)	99 % (103)	88 % (66)
5. mielenterveys	11,5 % (12)	12 % (9)	88,5% (92)	88 % (66)
6. poliittinen tai muu aatteellinen toiminta	14,4 % (15)	12 % (9)	85,6 % (89)	88 % (66)
7. etninen ryhmä tai kansallisuus	2,9 % (3)	8 % (6)	97,1 % (101)	92 % (69)
8. vammaisuus tai terveydentila	4,8 % (5)	8 % (6)	95,2 % (99)	92 % (69)
9. kielivähemmistö	1,9 % (2)	8 % (6)	98,1 % (102)	92 % (69)
10. uskonto tai vakaumus	6,7 % (7)	4 % (3)	93,3 % (97)	96 % (72)
11. seksuaalinen suuntautuminen	2,9 % (3)	2,7 % (2)	97,1 % (101)	97,3 % (73)

Taulukko 3. Opiskelijan ominaisuus vaikuttanut siihen, miten opettaja kohtelee häntä.

Kun tarkasteltiin opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta, tulokset olivat huolestuttavia. Kuluneen vuoden aikana oli havaittu tai koettu jonkin verran nimittelyä, ennakkoluuloja, stereotyyppioita ylläpitäviä mielipiteitä ja eriarvoista kohtelua toisten opiskelijoiden taholta. Eniten häirintää ja syrjintää aiheuttivat mielipiteet, etninen ryhmä tai kansallisuus

Häirintä- tai syrjintäperuste	Kyllä 2021	Kyllä 2017	Ei 2021	Ei 2017
1. mielipide	33,7 % (35)	28,7 % (20)	66,3 % (69)	73,3 % (55)
2. aikaisemmat erimielisyydet	13,5 % (14)	14,7 % (11)	86,5 % (90)	85,3 % (64)
3. seksuaalinen suuntautuminen	22,1 % (23)	12 % (9)	77,9 % (81)	88 % (66)
4. mielenterveys	15,4% (16)	10,7 % (8)	84,6 % (88)	89,3 % (67)
5. uskonto tai vakaumus	24 % (25)	12 % (9)	76 % (79)	88 % (66)
6. etninen ryhmä tai kansallisuus	27,9 % (29)	10,7 % (8)	72,1 % (75)	89,3 % (67)
7. ikä	10,6 % (11)	9,3 % (7)	89,4 % (93)	90,7 % (68)
8. vammaisuus tai terveydentila	13,5 % (14)	9,3 % (7)	86,5 % (90)	90,7 % (68)
9. poliittinen tai muu aatteellinen toiminta	26 % (27)	8 % (6)	74 % (77)	92 % (69)
10. perhesuhteet	8,7 % (9)	6,7 % (5)	91,3 % (95)	93,3 % (70)
11. kielivähemmistö	14,4 % (15)	5,3 % (4)	85,6 % (89)	94,7 % (71)

Taulukko 4. Opiskelijoiden kokemaa tai havaitsemaa nimittelyä, ennakkoluuloja ja stereotyyppiä ylläpitäviä mielipiteitä ja eriarvoistavaa kohtelua.

3.5.2 Sukupuoleen perustuva häirintä

Lukion opiskelijat eivät ole juurikaan itse joutuneet sukupuoleen perustuvan häirinnän kohteeksi. Loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta esiintyy kuitenkin jonkin verran. Osa

vastaajista on myös kokenut vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä. Valtaosa on välttynyt epäasiallisilta ja ahdistavilta viesteiltä ja puheluilta, lähentelyltä tai fyysiseltä koskettelulta ja seksuaalisilta ehdotuksilta tai muulta sukupuoleen perustuvalta tai seksuaaliselta häirinnältä. Lukiolaisten käyttämissä sosiaalisissa medioissa ei myöskään ole juurikaan nähty loukkaavia tai ahdistavia kuvia tai julkaisuja. Kuitenkin 1 - 26 opiskelijaa on kokenut jonkinlaista itseensä kohdistuvaa häirintää lukuvuoden 2020 – 2021 aikana, joten ei voida todeta lukion olevan täysin häirinnästä vapaa alue.

Lukiolaisten kokema sukupuolinen häirintä	Kyllä 2021	Kyllä 2017	Ei 2021	Ei 2017
1. Vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvat ikävät huomautukset tai nimittely	17,3 % (18)	20 % (15)	82,7 % (86)	80 % (60)
2. Loukkaava kaksimielinen tai härski puhe	25 % (26)	25,3 % (19)	75 % (78)	74,7 % (56)
3. Loukkaavat ja ahdistavat kuvat ja julkaisut lukiolaisten käyttämissä sosiaalisissa medioissa	6,7 % (7)	6,7 % (5)	93,3 % (97)	93,3% (70)
4. Epäasialliset viestit tai ahdistavat puhelut	6,7 % (7)	6,7 % (5)	93,3 % (97)	93,3% (70)
5. Lähentely tai epämiellyttävä ja ahdistava fyysinen koskettelu	4,8 % (5)	1,3 % (1)	95,2 % (99)	98,7 % (74)
6. Ahdistavat ja epämiellyttävät seksuaaliset ehdotukset	1 % (1)	1,3 % (1)	99 % (103)	98,7 % (74)
7. Muu sukupuoleen perustuva tai seksuaalinen häirintä	2,9 % (3)	1,3 % (1)	97,1 % (101)	98,7 % (74)

Taulukko 5. Lukiolaisten kokema sukupuoleen tai seksuaalisuuteen perustuva häirintä

3.5.3 Häirintään ja syrjintään puuttuminen

Kartoituksessa kävi ilmi, että oppilaitoksessa esiintyy jonkin verran häirintää tai syrjintää. Kahdeksan opiskelijaa (vuonna 2017 kuusi) kertoi itse olleensa sen kohteena. Kolme opiskelijaa myösi olleensa itse osallisia (vuonna 2017 yksi). Syyllinen oli useimmiten toinen opiskelija, mutta viidessä tapauksessa (vuonna 2017 kahdessa) syyllinen kuului lukion henkilökuntaan. Kymmenen opiskelijaa (vuonna 2017 neljä) oli itse kertonut syyllistyneelle, että tämän tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös. Kolme opiskelijaa oli kääntynyt henkilökunnan puoleen ja kolmen mielestä lukio ryhtyi riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi. Valitettavasti neljässä tapauksessa häirintä ja syrjintä jatkui edelleen.

4. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi

Nurmeksessä on laadittu erillinen suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Tässä suunnitelmassa täsmennetään myös sukupuoleen, seksuaalisuuteen tai muuhun tekijään perustuvaan häirinnän ja syrjinnän ehkäisemisen, puuttumisen ja poistamisen keinot.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyssä kävi ilmi, että opiskelijat pitävät kaikkien yhdenvertaisuuden osa-alueiden kehittämistä jokseenkin tai hyvin tarpeellisena. Kartoituksen johdosta opiskeluhuoltotyöryhmä asetti seuraavat kehittämiskohteet.

Kehittämiskohde	Toimenpide	Vastuuhenkilöt
1. Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääminen sukupuolisuudesta ja seksuaalisuudesta	Seksuaalisuus-teemapäivä	Opiskelijaterveydenhuolto, nuorisotyö
2. Opiskelijoiden vuorovaikutustaitojen ja myönteisen ilmapiirin tukeminen	Kunnioittavan kohtaamisen ja vuorovaikutuksen ryhtiliike	Opiskeluhuoltotyöryhmä
3. Osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen	Opiskelijakunnan uusien toimintatapojen aktivoiminen	Opiskelijakunnan hallitus

5. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen

Suunnitelma esitellään ja siitä keskustellaan opettajien kokouksessa ja oppilaskunnan kokouksessa. Se julkaistaan myös koulun verkkosivuilla osoitteessa <https://peda.net/nurmes/nurmeksen-lukio>, josta se tavoittaa huoltajat ja muut lukion yhteistyötahot.

Suunnitelma laaditaan kerran kolmessa vuodessa ja opiskeluhoitotyöryhmä seuraa seen toteutumista vuosittain sekä tekee tarpeen vaatiessa päivityksiä. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä seikkoja kartoitetaan osittain myös tulo-, olo- ja päättökyselyissä, jotka tehdään vuosittain. Kattavampi kartoitus suoritetaan kolmen vuoden välein. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija pääsee käsittelemään erityisesti tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä seikkoja ainakin kerran lukio-opintojensa aikana.

LÄHTEET

Jääskeläinen, L., Hautakorpi, J., Onwen-Huma, H., Niittymäki H., Pirttijärvi A., Lempinen M. & Kajander, V. (2015). Tasa-arvotyö on taitolaji. Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa. Opetushallitus. Oppaat ja selvitykset 2015:5.

Nurmeksen lukion opetussuunnitelma 2021

Nurmeksen lukion suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä 2021

Oppia kaikille! Yhdenvertaisuussuunnittelu opas oppilaitoksille. Sisäasianministeriön julkaisut 26/2013.

www.finlex.fi

www.tasa-arvo.fi

www.yhdenvertaisuus.fi

LIITE 1

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely

Hei!

Kaikkia ei koulussakaan kohdella yhdenvertaisesti. Ehkä sinä olet huomannut epäkohtia, joihin tahdot muutoksia. Vastaathan huolellisesti seuraaviin kysymyksiin niin osaamme rakentaa koulustamme oikeudenmukaisemman.

A Taustatiedot

Vuosikurssi a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

Sukupuoli a) poika b) tyttö c) muu d) en halua vastata

Mahdollinen vähemmistötausta

Koetko edustavasi ryhmää, joka on erityisen altis syrjinnälle? (kyllä/ei)

Jos kyllä, millä perusteella koet olevasi altis syrjinnälle?

- a) etninen tai kulttuurinen tausta
- b) uskonto, vakaumus tai arvomaailma
- c) kieli
- d) vammaisuus
- e) ikä

- f) seksuaalinen identiteetti tai sukupuoli-identiteetti
- g) muu, mikä

B Viihtyvyys, turvallisuus ja oppilaitoksen toimintakulttuuri

Vastaa seuraaviin väittämiin kyllä/ ei.

B.1 Tuletko mielelläsi kouluun?

B.2 Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?

B.3 Nurmeksen lukion yleinen ilmapiiri on innostava.

B.4 Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?

B.5 Nurmeksen lukiossa jokainen saa olla oma itsensä

B.6 Nurmeksen lukiossa jokainen saa ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.

B.7 Opiskelijat ja henkilökunta ovat keskenään samanarvoisia.

B.8 Opiskelijat ja henkilökunta osallistuvat yhdessä oppilaitoksen kehittämiseen.

B.9 Mielenpitoitani kuunnellaan.

B.9 Oppilaitoksessamme on keskusteltu yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvistä asioista.

B.10 Kiusaamiseen ja epäasialliseen kohteluun puututaan.

B.11 Opiskelijakunnan toiminta on avointa ja tasapuolista kaikille.

B.12 Koen olevani tervetullut opiskelijoiden järjestämiin tilaisuuksiin.

B.13 Olen kokenut epäasiallista kohtelua opiskelijoiden järjestämissä tilaisuuksissa.

Avoin vastaus

C Opetus ja ohjaus

Vastaa seuraaviin väittämiin kyllä / ei.

Oletko kuluneen vuoden aikana kokenut, että...

- C.1 opiskelijan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä.
- C.2 opiskelijan sukupuoli vaikuttaa opintosuoritusten arviointiin.
- C.3 opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia opiskelijan sukupuolesta riippuen.
- C.4 kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta.
- C.5 opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla.
- C.6 opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla.
- C.7 poikia rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
- C.8 tyttöjä rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.
- C.9 poikia rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti naisvaltaisiin ammatteihin.
- C.10 tyttöjä rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin.

Oletko kuluneen vuoden aikana kokenut, että jokin alla olevista **opiskelijan** ominaisuuksista on vaikuttanut siihen, miten opettaja kohtelee häntä?

- C.11 ikä
- C.12 etninen ryhmä tai kansallisuus
- C.13 kielivähemmistö
- C.14 uskonto tai vakaumus

C.15 mielipiteet

C.16 poliittinen tai muu aatteellinen toiminta

C.17 perhesuhteet

C.18 vammaisuus tai terveydentila

C.19 mielenterveys

C.20 seksuaalinen suuntautuminen

C.21 muu henkilöön liittyvä syy

Arvioi seuraavia väitteiden toteutumista asteikolla 1 - 5 seuraavasti

1 = täysin eri mieltä, 2 = osin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osin samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä.

C.22 Erilaiset oppimistavat otetaan huomioon

C.23 Opiskelua vaikeuttavat tekijät, esimerkiksi lukemiseen tai kirjoittamiseen liittyvät vaikeudet tai rajoitteet, otetaan huomioon opetus- ja koejärjestelyissä.

C.24 Sitoutuminen saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämiseen näkyy koulun toiminnassa.

C.25 Koulun viestintä on avointa, toimivaa ja tavoittaa kaikki.

C.26 Koulun tilat ovat fyysisesti esteettömiä ja saavutettavia.

C.27 Koulun tilat ovat asianmukaiset.

Avoin vastaus

D Oppikirjat ja muu opetusaineisto

Vastaa seuraaviin väittämiin kyllä / ei.

Onko oppikirjoissa tai muissa opetusaineistoissa

D.1 perinteisiä sukupuolirooleja noudattavia tekstejä tai kuvia?

D.2 perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä tai kuvia?

D.3 esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä?

D.4 Soveltuvatko opetusaineistot kaikenlaisille oppijoille?

Avoin vastaus

E Häirintä ja syrjintä koulussa

Vastaa seuraaviin väittämiin kyllä / ei.

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut

E.1 vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?

E.2 loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta?

E.3 sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?

E.4 epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistaviksi?

E.5 lähentelyä tai fyysistä koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?

E.6 seksuaalisia ehdotuksia tavalla, jonka koit ahdistavana tai epämiellyttävänä?

E.7 muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustuvaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut nimittelyä, ennakkoluuloja, stereotyyppioita ylläpitäviä mielipiteitä tai eriarvoista kohtelua koskien

E.8 ikää

E.9 etnisiä ryhmiä tai kansallisuuksia

E.10 kielivähemmistöjä

E.11 uskontoa tai vakaumusta

E.12 mielipiteitä

E.13 poliittista tai muuta aatteellista toimintaa

E.14 perhesuhteita

E.15 vammaisuutta tai terveydentilaa

E.16 mielenterveyttä

E.17 seksuaalista suuntautumista

E.18 aikaisempia erimielisyyksiä

Jos vastasit johonkin kohdan E kysymykseen myöntävästi

E.19 kohdistuiko tämä sinuun?

E.20 kerroitko tähän syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?

E.21 saatoitko tapauksen koulun henkilökunnan tietoon?

E.22 syyllistyikö tähän toinen opiskelija?

E.23 kuuluiko tähän syyllistynyt lukion henkilökuntaan?

Jos kerroit häirinnästä ja syrjinnästä jollekin lukion henkilökunnasta

E.24 ryhtyikö lukio riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?

E.25 jatkuuko se edelleen?

E.26 Oletko itse lukiossa viimeksi kuluneen vuoden aikana syyllistynyt kohdissa

E.1. – E.18. esitettyihin tekoihin?

Avoin vastaus

(Tässä voit kertoa tarkemmin häirinnästä ja syrjinnästä. Jos et ole kertonut koulun henkilökunnalle kohtaamastasi, tässä voit kertoa mikset.)

Tähän voit kirjoittaa myös nimesi ja luokkasi, jos haluat, että sinuun otetaan yhteyttä tapahtuneen vuoksi.

F Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Miten tärkeänä koet seuraavien osa-alueiden kehittämisen?

1 = tarpeeton, 2 = melko tarpeeton, 3 = melko tarpeellinen, 4= tarpeellinen, 5 = hyvin tarpeellinen.

F.1 Eri-ikäisten yhdenvertaisuus

F.2 Seksuaaliseen identiteettiin ja sukupuoli-identiteettiin liittyvä yhdenvertaisuus

F.3 Etninen yhdenvertaisuus

F.4 Kielellinen yhdenvertaisuus

F.5 Henkilökohtaiseen elämäntätömykseen liittyvä yhdenvertaisuus

F.6 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus

F.7 Viestinnän yhdenvertaisuuskoulutus

F.8 Saavutettavuuden ja esteettömyyden huomioon ottaminen

F.9 Erilaisen oppijuuden huomioiminen

Vastaa seuraaviin väittämiin kyllä / ei.

F.10 Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta lukiossa?

F.11 Oletko kokenut sukupuolestasi haittaa lukiossa?

F.12 Käyttäytyisitkö lukiossa toisin, jos olisit toista sukupuolta?

F.13 Onko Nurmeksen lukio tasa-arvoinen?

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu koulussamme seuraavista syistä hyvin/ huonosti

Yhdenvertaisuus toteutuu koulussamme seuraavista syistä hyvin/huonosti

Mitä muuttaisit koulussa, jotta kaikki olisivat tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia?

Millainen on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu?